

UCHWAŁA

Dnia 6 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

Protokolant sekretarz sądowy Lena Stasiak

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, na posiedzeniu jawnym 6 sierpnia 2025 r., wniosku pełnomocników oskarżyciela prywatnego X. Y., w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej **X1. Y1.** sędziego Sądu Rejonowego [...] w W., za to, że: w dniu 31 stycznia 2024 r., w W. i na terenie całego kraju, za pośrednictwem środków masowego komunikowania, tj. za pośrednictwem platformy społecznościowej [...] (dawniej [...]), działając w zamiarze bezpośrednim, pomówił X. Y. o takie właściwości, które mogły poniżyć go w opinii publicznej oraz naruszyć jego dobre imię, w ten sposób, że na portalu platformy społecznościowej [...] zamieścił wpis, w którym nazwał X. Y. przestępcą, o treści: „Zgodnie z przewidywaniami: z bezprawnego przejęcia @PK_GOV_PL najbardziej cieszą się przestępcy. Tu pierwszy z nich. Brawo @Adbodnar i @donaldtusk”, odnoszący się wprost do X. Y. i jego wpisu na platformie społecznościowej [...] o treści: „Warto było. To zdjęcie z 6 maja 2019 roku. @PK_GOV_PL była jeszcze przy ul. Rakowieckiej ze Świączkowskim na czele. Dzisiaj jest wolna. #Wolna Prokuratura”, opatrzonego zdjęciem przedstawiającym X. Y. z banerem „#Wolna Prokuratura” na tle napisu „Prokuratura Krajowa”, tj. o czyn zabroniony z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art 212 § 2 k.k, w zw. z art. 12 § 1 k.k.

uchwalił:

I. odmówić zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X1. Y1. sędziego Sądu Rejonowego [...] w W. za czyn opisany we wniosku pełnomocników oskarżyciela prywatnego X. Y. z 5 kwietnia 2024 r.;

II. kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Pełnomocnicy oskarżyciela prywatnego X. Y.: adw. M. Z. oraz adw. A. A., skierowali do Sądu Najwyższego – Izby Odpowiedzialności Zawodowej wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego [...] X1. Y1., wobec dostatecznie uzasadnionego podejrzenia dopuszczenia się przez tego sędziego czynu zabronionego polegającego na tym, że: w dniu 31 stycznia 2024 r., w W. i na terenie całego kraju, za pośrednictwem środków masowego komunikowania, tj. za pośrednictwem platformy społecznościowej [...] (dawniej [...]), działając w zamiarze bezpośrednim, pomówił X. Y. o takie właściwości, które mogły poniżyć go w opinii publicznej oraz naruszyć jego dobre imię, w ten sposób, że na portalu platformy społecznościowej [...] zamieścił wpis, w którym nazwał X. Y. przestępcą, o treści: „Zgodnie z przewidywaniami: z bezprawnego przejęcia @PK_GOV_PL najbardziej cieszą się przestępcy. Tu pierwszy z nich. Brawo @Adbodnar i @donalduktusk”, odnoszący się wprost do X. Y. i jego wpisu na platformie społecznościowej [...] o treści: „Warto było. To zdjęcie z 6 maja 2019 roku. @PK_GOV_PL była jeszcze przy ul. Rakowieckiej ze Świączkowskim na czele. Dzisiaj jest wolna. #Wolna Prokuratura”, opatrzonego zdjęciem przedstawiającym X. Y. z banerem „#Wolna Prokuratura” na tle napisu „Prokuratura Krajowa” - tj. o czyn zabroniony z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 212 § 2 k.k., w zw. z art. 12 § 1 k.k.

W uzasadnieniu wniosku pełnomocnicy oskarżyciela prywatnego wskazali, że prawidłowa analiza treści wpisu zamieszczonego przez SSR X1. Y1. na portalu społecznościowym X (dawniej [...]) w dniu 31 stycznia 2024 r., w którym nazwał X. Y. przestępcą, naruszając tym samym zasadę domniemania niewinności, skłania do przekonania, że SSR X1. Y1. zachowaniem swym wypełnił znamiona czynu zabronionego z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. Wskazany czyn uznać należy przy tym za bezprawny, zawiniony i społecznie

szkodliwy i dlatego, zgodnie z treścią art. 80 § 1 zd. 1 usp, złożenie wniosku jest uzasadnione i konieczne.

Do wniosku dołączono kopię prywatnego aktu oskarżenia wraz z dowodem jego nadania.

W odpowiedzi na wniosek, reprezentujący sędziego X1. Y1. – adw. M. S., pismem z 17 lipca 2024 r., wniósł o podjęcie uchwały o odmowie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej.

W uzasadnieniu wskazał, że sędzia X1. Y1. działał w społecznie uzasadnionym interesie – dobra prokuratury, realizując dwa prawa człowieka – wolność słowa oraz wolność poglądów, badań naukowych i ich prezentacji. W Europejskiej Konwencji Praw Człowieka wskazano, w art. 10 ust. 1, że wolność słowa „obejmuje wolność poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe”. Natomiast Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych w art. 19 ust. 1 wskazuje, że „każdy człowiek ma prawo do swobodnego wyrażania opinii; prawo to obejmuje swobodę poszukiwania, otrzymywania i rozpowszechniania wszelkich informacji i poglądów, bez względu na granice państwowe, ustne, pismem lub drukiem, w postaci dzieła sztuki bądź w jakikolwiek inny sposób według własnego wyboru”.

W dalszej części uzasadnienia wskazał, że istotą krytyki jest już na poziomie semantyki, „krytyka” czyli kontestowanie i negatywna, a nie pochlebna ocena, wskazywanie błędów, rys, istotą jest wręcz przejawianie ocen i wniosków. Krytyka nie musi być sprawiedliwa, bowiem to skrajne oceny pozwalają odkryć i opisać prawdę. W sprawie swobody wypowiedzi sędziowskiej orzekał ETPCz (wyrok ETPCZ z 20 lutego 2024 r., *Affaire Danilet przeciwko Rumunii*, skarga nr 16915/21) i wskazał, że „sędziemu przysługują standardowe prawa konwencyjne, takie między innymi jak wolność wyrażania opinii”.

W ocenie adw. M. S. osoba publiczna, oskarżana o defraudację środków pochodzących ze zbiorów publicznych, jak skazany X. Y., powinna podlegać szczególnej kontroli społecznej. W przeciwieństwie do osoby prywatnej, musi się wykazywać zdecydowanie zwiększonym stopniem tolerancji na krytykę publiczną na zainteresowanie jego osobą, gdyż stanowi to nieodłączny element jego

działalności publicznej, który powinien z góry uwzględniać i wkalkulować, jako swoisty koszt swojej działalności.

Zdaniem adw. M. S. celem działań sędziego X1. Y1. była reakcja na bezprawne w jego ocenie działanie chwalenia przez przestępców zmian w prokuraturze. Nie było jego celem atak czy obrażanie X. Y. Napisano bowiem prawdę, że popełnił on przestępstwo oraz że popiera siłowe zmiany w prokuraturze. Sędzia X1. Y1. wypowiedział się precyzyjnie, że X. Y. popełnił przestępstwo, a nie że wydano prawomocny wyrok. W ocenie adw. M. S. państwo prawa nigdy nie karze za prawdę wobec osoby publicznej.

Sąd Najwyższy w ramach postępowania delibacyjnego ustalił następujące okoliczności stanu faktycznego.

Wyrokiem z 10 lipca 2023 r., w sprawie oskarżonych: X. Y. i P. C., sygn. akt [...], Sąd Rejonowy w P., uznał X. Y. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu wyczerpującego dyspozycję art. 271 § 3 w zw. z § 1 k.k. w zw. z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 3 w zw. z § 1 k.k. w zw. z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. skazał go i wymierzył mu karę jednego roku pozbawienia wolności. W punkcie drugim, na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 k.k., wykonanie orzeczonej wobec X. Y. kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres trzech lat próby. W punkcie piątym wyroku na podstawie art. 33 § 2 k.k. Sąd wymierzył oskarżonemu X. Y. karę 100 stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 40 zł. W punkcie czwartym orzeczenia Sąd Rejonowy zobowiązał oskarżonego do informowania Sądu o przebiegu okresu próby, zaś w punkcie siódmym, na podstawie art. 627 k.p.k. i art. 626 § 1 k.p.k. oraz art. 624 § 1 k.p.k. zasądził od oskarżonych kwotę po 5.245,69 zł tytułem kosztów sądowych w tym kwotę po 580 zł tytułem opłat, w pozostałym zakresie wydatki postępowania przeniósł na Skarb Państwa (k. 93-114v).

Od tego orzeczenia oskarżyciel publiczny i obrońcy oskarżonych wnieśli apelację. W wyniku jej rozpoznania, Sąd Okręgowy w W., wyrokiem z 11 czerwca 2024 r., sygn. akt [...], zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił orzeczenie zawarte w punkcie piątym sentencji; zmienił opis czynu; czyn

przypisany oskarżonym zakwalifikował z art. 271 § 1 i 3 k.k. w zb. z art. 284 § 2 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 1 i 3 k.k. w zb. z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym na datę jego popełnienia. Ponadto Sąd Okręgowy złagodził orzeczone wobec oskarżonych kary pozbawienia wolności do 8 miesięcy, skracając jednocześnie okres warunkowego zawieszenia wykonania tych kar do 2 lat. W pozostałym zakresie wyrok utrzymał w mocy oraz zasądził od oskarżonych na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania odwoławczego (k. 115-125).

W dniu 31 stycznia 2024 r. sędzia X1. Y1. na portalu platformy społecznościowej [...] zamieścił wpis, o treści: „Zgodnie z przewidywaniami: z bezprawnego przejęcia @PK_GOV_PL najbardziej cieszą się przestępcy. Tu pierwszy z nich. Brawo @Adbodnar i @donaltdusk”, odnoszący się do wpisu X. Y. na platformie społecznościowej [...] o treści: „Warto było. To zdjęcie z 6 maja 2019 roku. @PK_GOV_PL była jeszcze przy ul. Rakowieckiej ze Świączkowskim na czele. Dzisiaj jest wolna. #Wolna Prokuratura”, opatrzonego zdjęciem przedstawiającym X. Y. z banerem „#Wolna Prokuratura” na tle napisu „Prokuratura Krajowa”.

„D.” w artykule zatytułowanym „[...]” autorstwa A. K., poinformował, że w lipcu ubiegłego roku Sąd Rejonowy w P. uznał X. Y. winnym poświadczenia nieprawdy w siedmiu fakturach za obsługę informatyczną K. i skazał go na rok więzienia w zawieszeniu a trzy lata i grzywnę w wysokości 4 tys. zł. Apelację złożyła prokuratura, która chciała zamiany wyroku i wymierzenia oskarżonym kary roku pozbawienia wolności oraz orzeczenia obowiązku naprawienia szkody poprzez zapłatę ponad 121 tys. zł. na rzecz K. Apelację złożyli również obrońcy, którzy domagali się uniewinnienia swoich klientów. Dziś w Sądzie Okręgowym w W. zapadł prawomocny wyrok. Sąd wymierzył oskarżonym karę ośmiu miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na dwa lata. W pozostałym zakresie sąd utrzymał wyrok sądu I instancji (k. 68-70).

Powyższy stan faktyczny Sąd Najwyższy ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy oraz oświadczeń i wyjaśnień złożonych na posiedzeniu 6 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o zezwolenie na pociągnięcie sędziego X1. Y1. do odpowiedzialności karnej nie został uwzględniony z następujących przyczyn.

I

Pierwsza zasadnicza kwestia to pytanie czy w ocenie zasadności wniosku pełnomocników X. Y. z 5 kwietnia 2024 r. „o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej” należy mieć na uwadze tylko skazanie wynikające z nieprawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w P. z 10 lipca 2023 r., sygn. akt [...], czy też prawomocne skazanie, wynikające z wyroku Sądu Okręgowego w W. z 11 czerwca 2024 r., sygn. akt [...].

W dniu 31 stycznia 2024 r. wyrok sądu I instancji – Sądu Rejonowego w P. z 10 lipca 2023 r., sygn. akt [...], skazujący X. Y. za przypisane mu przestępstwo nie był prawomocny.

Zgodnie z zasadą domniemania niewinności oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu (art. 5 § 1 k.p.k. i art. 42 ust. 3 Konstytucji RP).

Wniosek z 5 kwietnia 2024 r. o podjęcie uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego X1. Y1. do odpowiedzialności karnej za czyn zabroniony z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., zasadniczą bezprawność zachowania sędziego łączy z naruszeniem przez sędziego zasady domniemania niewinności.

Innymi słowy chodzi o to, czy w ocenie zasadności wniosku o uchylenie immunitetu należy poprzestać na zachowaniu sędziego X1. Y1. opisanym we wniosku o uchylenie immunitetu, czy też należy uwzględnić zmianę sytuacji prawnej wynikającej z prawomocnego skazania X. Y. przez Sąd II instancji, czyli obecny stan prawny z chwili rozpoznania wniosku z 5 kwietnia 2024 r.

Jako że celem postępowania jest odpowiedź na pytanie czy zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa z art. 212 § 1 w zw. z art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., to ocena musi być całościowa (holistyczna), tzn. nie można się zatrzymać na stwierdzeniu, że w chwili czynu

wyrok karny nie był prawomocny. Wynika to z komplementarności systemu prawnego. W sprawie cywilnej sąd wydając wyrok bierze za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 k.p.c.). Prawomocny wyrok karny wiąże co do popełnienia przestępstwa (art. 11 k.p.c.). Ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym.

Wprawdzie postępowanie o uchylenie immunitetu nie jest sprawą karną ani cywilną, tylko jest sprawą autonomiczną, bo osadzoną w art. 181 Konstytucji RP, to z tej perspektywy uprawnione jest stwierdzenie, że decyduje stan prawny i faktyczny na chwilę rozpoznania wniosku, a nie na chwilę jego złożenia, gdyż wartością chronioną jest ochrona sędziego przed niezasadnym postępowaniem karnym, gdy nie zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa.

Traci tym samym na znaczeniu kwestia naruszenia zasady domniemania niewinności oskarżonego, skazanego w przez sąd pierwszej instancji.

W takiej sytuacji w ocenie zasadności wniosku o uchylenie immunitetu nie można było zatrzymać się na nieprawomocnym wyroku sądu karnego pierwszej instancji, skoro na chwilę rozpoznania wniosku o prawomocnym osądzie czynu w sprawie karnej, decyduje prawomocny wyrok sądu drugiej instancji.

II

W tej sprawie znaczenie ma też sama zasada, czyli nie tylko odpowiedź na pytanie czy sędzia X1. Y1. mógł nazwać X. Y. przestępcą, jeszcze przed prawomocnym wyrokiem karnym.

Można powiedzieć, że nie powinien użyć takiego słowa nawet po prawomocnym skazaniu.

Przede wszystkim dlatego, że ustawa Kodeks karny nie używa słowa „*przestępca*”. Również Kodeks postępowania karnego nie używa tego słowa. Natomiast Kodeks karny wykonawczy odwołuje się tylko do „*gwar przestępców*” i tylko w dwóch wypadkach, które mają eliminować tę gwarę - właściwy organ może pozostawić wniosek, skargę lub prośbę bez rozpoznania, jeśli zawierają wyrazy lub zwroty powszechnie uznawane za wulgarne lub obelżywe albo gwarę przestępców (art. 7 § 3 pkt 2 k.k.w.). Drugi przypadek dotyczy zakazu, gdyż skazanemu nie

wolno posługiwać się wyrazami lub zwrotami powszechnie uznawanymi za wulgarne lub obelżywe albo gwarą przestępców (art. 116a pkt 2 k.k.w.).

Nieużywanie przez ustawodawcę słowa „przestępca” w podstawowych przepisach prawa karnego, uprawnia stwierdzenie, że ustawodawca czyni to świadomie. Zapewne ze względu na *dobro osobiste* jako podstawowe dobro człowieka (art. 23 k.c.), której system prawa karnego nie wyłącza wobec skazanego.

Używanie słowa „przestępca” byłoby w kolizji z polityką penitencjarną, gdyż stanowiłoby swoistą stygmatyzacją i piętnowanie, sprzeczne z dążeniem do mniejszej liczby przestępstw i „przestępców”. Skoro sędzia skazujący oskarżonego nie nazywa skazanego przestępcą, to również sędzia X1. Y1. nie powinien nazwać X. Y. przestępcą. Szczególne dobro osobiste skazanego nie jest objęte sankcją karną. Kara określona w ustawie (art. 1 k.k.) ma swoje granice i nie pozbawia skazanego wszystkich praw podmiotowych. Ma bowiem prawo powrotu do prowadzenia dotychczasowej działalności społecznej lub zawodowej, jeśli nie jest to sprzeczne z inną regulacją.

III

Niemniej w języku powszechnym, nie tylko potocznym, „przestępca” to ten, który popełnił przestępstwo (zob. Słownik języka polskiego W. Doroszewskiego). W takim znaczeniu sędzia X1. Y1. mógł użyć słowa „przestępca” w odniesieniu do X. Y..

Kontekst sytuacyjny i zamieszczenie określonej treści w serwisie społecznościowym, pozwalają uznać, że sędzia X1. Y1. mógł sformułować przekaz odruchowo i bezrefleksyjnie, co może wskazywać, że nie miał zamiaru zniesławienia X. Y. Intencja sędziego mogła być szczególna, gdyż jak wyjaśnił, była to reakcja na bieżące wydarzenia, jako że X. Y. aprobował niezgodne z prawem zmiany w kierownictwie Prokuratury, będąc jednocześnie skazanym, za popełnienie przestępstwa. W istocie, przestępstwo nie było błahę, X. Y. był „twarzą” określonego ruchu społecznego („K.”) i dlatego reakcja sędziego X1. Y1. mogła być subiektywnie usprawiedliwiona, gdyż w jego ocenie nie powinien popierać zmian w Prokuraturze, które potem negatywnie ocenił Sąd Najwyższy (uchwała z 27 września 2024 r., I KZP 3/24).

W takich okolicznościach można przyjąć, że sędzia X1. Y1. nie miał zamiaru popełnienia przestępstwa zniesławienia. Zwłaszcza, że za taką oceną może przemawiać także niepisana konwencja i założenia interakcji opartych na wymianie myśli oraz treści, za pośrednictwem szczególnego portalu społecznościowego w Internecie, ze swej natury syntetycznych i wyostrzonych.

W ocenie Sądu Najwyższego zachowanie sędziego nie można też pominąć podstawowego prawa do swobody wypowiedzi (art. 54 Konstytucji RP, art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności), oczywiście z zastrzeżeniem, że wolność czy swoboda wypowiedzi nie są absolutne, gdyż nie mogą pozostawać w bezpodstawnej kolizji z dobrami osobistymi drugiego człowieka.

Szerszy zakres wolności wypowiedzi odnosi się do osób prowadzących działalność publiczną (polityczną, społeczną), albowiem społeczeństwo może być informowane, czy są sprawcami przestępstw.

W tym wypadku przestępstwo zostało popełnione na szkodę K. i S. Tymi względami mógł kierować się sędzia X1. Y1..

Gdyby zaś założyć, że doszło do popełnienia czynu zabronionego, to wskazane okoliczności składają się na wyłączenie karalności na podstawie art. 213 § 2 pkt 2 k.k. X. Y. został skazany prawomocnym wyrokiem. Sąd drugiej instancji z opisu czynu wyeliminował jedną fakturę VAT ustalając mniejszą szkodę K. i krótszą karę pozbawienia wolności, skracając okres warunkowego zawieszenia, co jednak nie składa się na znaczną różnicę w odniesieniu do wyroku Sądu pierwszej instancji, a zarazem na nieusprawiedliwiony błąd X1. Y1., który otwierałby potencjalną ocenę, że zbyt pochopnie przypisał X. Y. popełnienie przestępstwa. Nie można stwierdzić, że sędzia istotnie się pomylił.

Po wtóre społeczna szkodliwość czynu nie jest wyższa niż znikoma ze względu na wskazane wyżej okoliczności i motywy działania, co oznacza brak przestępstwa (art. 1 § 2 k.p.k.).

Sumując, powyższe względy uprawniają stwierdzenie, że wnioskodawca nie wykazał, iż spełnia się podstawa uzasadniająca uwzględnienie wniosku o uchylenie immunitetu sędziemu X1. Y1.

Z tych względów podjęto uchwałę odmawiającą uchylenia immunitetu.

[M. T.]

[r.g.]